

Toch houden we van hem

Jean Pierre Rawie presenteert
zijn 'Verzamelde verzen'

van Pierre Rawie.

Foto: DvhN/Corné Sparidaen

Precies 25 jaar na 'Het meisje en de dood' liggen vanaf vandaag de 'Verzamelde verzen' van Jean Pierre Rawie in de winkel. Tijd voor een terugblik op de carrière van een van de meest geliefde dichters van ons land die zich sinds gisteren ridder mag noemen.

door Joep van Ruiten

Obscuur debuut

Door Martijn Steenberg

Niet om het feestgedruis te verstoren, maar Jean Pierre Rawie zit dit jaar helemaal geen 25 jaar in het vak. In 1976 publiceerde de Groningse uitgeverij Holmsterland het dichtbundeltje *De match Luteijn - Donner: een schaakcursus in tweemaal twaalf sonnetten*. Verzorgd door Jean Pierre Rawie en Driek van Wissen. In zijn eerdere verzamelbundel *Oude gedichten* (1987) heeft Rawie deze schaakgedichten buiten beschouwing gelaten. Van Wissen ging in zijn verzamelde gedichten *Onverwoestbaar mooi* (2003) eveneens aan de bundel voorbij en in Rawies *Verzamelde verzen* staat *De match...* ook al niet.

De match... is ondanks twee herdrukken (Aarts gaf in 1979 een tweede druk uit, Bert Bakker in 1983 een herziene derde druk) een obscuur bundeltje geworden.

Toch hoeft het jubileumfeest niet afgelast en mogen de flessen gewoon ontkurkt: de bundel *De match Luteijn - Donner* staat (inclusief daadwerkelijk te spelen diagrammen) in zijn geheel op www.basic-chess.nl.

Twee jaar geleden vertoonde het Groninger Museum de film *Onmogelijk geluk* over Jean Pierre Rawie (Scheveningen, 1951). De dichter woonde de vertoning bij en hoorde vrienden, collega's en lezers over zijn werk en levenswandel. Na afloop, toen Rawie om zijn indruk werd gevraagd, vatte hij het portret met een fijn lachje samen: "Hij dronk te veel. Hij schreef te weinig. En toch houden we van hem."

Van dat laatste is niet altijd sprake geweest. Sterker: aan het begin van zijn carrière ligt de poëzie van Jean Pierre Rawie ronduit slecht. Al is de eerste recensie van zijn 'debuut' wel degelijk lovend. "Het meisje en de dood" bewijst dat een neo-tachtiger naast gemaniërd en ironisch ook lyrisch en gevoelig kan zijn", schrijft *Nieuwsblad van het Noorden* op Rawie's verjaardag, 20 april 1979.

Een kwestie van thuisvoordeel? NRC is veel kritischer: "De geest van Piet Paaltjes moet weer terug in de fles, en de fles moet weer in zee, mét visverbod!" *Trouw* zelfs ronduit hard: "Wanneer Rawie zo beperkt zou blijven schrijven als hij in *Het meisje en de dood* heeft gedaan mag hij wat mij betreft dichterlijk dood blijven."

Het zijn de tijden van het vrije vers en Hans Faverey. De predikantenzoon Rawie is met zijn rijm en ironische sonnetten over vrouwen, drank en de dood - zacht gezegd - niet in de mode. Bovendien presenteert hij zich als een cliché: de in een zwarte cape gehulde jeneverconsument en vrouwenverslindende dichter. "Een wandelende vibrator", schrijft *de Volkskrant* in 1980.

Ondertussen timmert Rawie

aan de weg als voordrachtskunstenaar. Met zijn gedichten van ouderwetse kwaliteit, verzorgde voordracht en charmante voorkomen boekt hij opvallend veel succes in sociëteiten, literaire cafés en bejaardenhuizen. Hij legt daarmee het fundament voor zijn latere populariteit.

Een verblijf in het ziekenhuis in 1982, wegens een verwaarloosde blindendarmontsteking, levert de bundel *Intensive care* op. "Aardige gedichten schrijft hij zeker en zijn techniek is vlekkeloos. Hij dicht of er nooit vrije verzen hebben bestaan", oordeelt de *Provinciale Zeeuwse Courant* zuinigjes. Later dat jaar mag Rawie bij Sonja Barend zijn ironische gedicht *De paarse tuinbroek* voordragen en is zijn doorbraak naar een groot publiek een feit.

In de bundel *Kwade trouw* is de ironie vier jaar later nog steeds nadrukkelijk aanwezig. *Nieuwsblad van het Noorden* noemt hem een 'meester van de groteske overdrijving, die de emoties cynisch op afstand houdt en de lachers op zijn hand heeft.'

Maar dan stort Rawie in, het drankgebruik eist zijn tol. In 1987 wordt de dichter met een kapotte alvleesklier, een maagaandoening en een longontsteking in een ziekenhuis opgenomen en zweeft hij drie maanden tussen leven en dood. Hetzelfde jaar komt de verzamelbundel *Oude gedichten* uit. Twee jaar later zijn er weer nieuwe gedichten.

In *Woelig stof* zijn de toon en de vorm nog steeds toegankelijk, maar de ironie blijkt in 1989 verdwenen. Rawie is veranderd, het drankgebruik op een laag pitje gezet. De critici zijn eveneens veranderd, de reacties zijn

opvallend lovend. "Gezet naast het werk van Rawie maakt veel vrije, moderne en modieuze poëzie een hopeloos verouderde indruk", schrijft NRC. "Dat Rawie leesbaar schrijft, wil niet zeggen dat zijn gedichten oppervlakkig zijn", stelt *Trouw*.

De dichter lijkt aan een nieuwe fase begonnen. "De dood is niet langer een romantisch cliché; iets baroks dat ver weg is en waarmee dus zorgeloos gestoeid kan worden. Rawie was ernstig ziek en het overlijden van zijn vader maakte een diepe indruk", meldt *Nieuwsblad van het Noorden* bij het verschijnen van *Onmogelijk geluk* in 1992. NRC ziet iets anders: "Wat Rawie laat zien is knap allemaal, maar ook saai."

De bundel *Onmogelijk geluk* blijkt zijn grootste succes. Rawie mag zich - samen met Annie M.G. Schmidt, Nel Benschop en Toon Hermans - tot de best verkopende dichters van het land rekenen. Zinnen uit zijn werk duiken steeds vaker op in rouwadvertenties. Vervolgens duurt het tot 1999 voor *Geleende tijd* verschijnt. Steeds vaker moet Rawie uitleggen waarom zijn productie zo laag is.

"Hoe het ook zij", concludeert *Trouw* bij de zesde en vooralsnog laatste dichtbundel. "Hij komt ouderwets goed voor de dag. In het genre van het klasieke, vormvaste verstaanbare vers, is hij een van onze grote eigentijdse dichters."

Daarna wordt opnieuw stil. Dat wil zeggen: sinds 2000 schrijft Rawie een inleiding, hij vertaalt, zit in een jury, treedt op, stelt een kalender samen en begint bloem te lezen. Eerst zichzelf, later ook anderen. Ondertussen drinkt hij weer meer

dan hij dicht.

Zijn bewonderaars worden er niet blij van, getuige een verzuchting in *het Parool*: "Bij zo'n rasdichter, die technisch alles kan wat een dichter moet kunnen, die het juiste melancholiek temperament heeft, juist bij zo'n man hoop je op nieuw werk. Omdat een dichter altijd verder moet, op zoek, op weg naar het volmaakte gedicht."

■ VERZEN

'Verzamelde verzen', Jean Pierre Rawie. Uitgeverij Bert Bakker, 280 blz. € 25.

Paspoort

- 1951: 20 april geboren te Scheveningen
- 1954: verhuizing naar Winschoten
- 1970: verhuizing naar Groningen voor talenstudies
- 1975: Medewerker tijdschrift 'De nieuwe Clercke' (als Albert Zondervan)
- 1976: Duodebuut: 'De match Luteijn-Donner' (met Driek van Wissen)
- 1979: Solodebuut: 'Het meisje en de dood'
- 1982: 'Intensive care'
- 1982: Optreden bij Sonja Barend; nationale bekendheid
- 1986: 'Kwade trouw'
- 1987: Opgenomen in ziekenhuis
- 1989: Wessel Gansfortprijs
- 1989: 'Woelig stof'; erkenning critici
- 1992: 'Onmogelijk geluk'; grootste verkoopsucces
- 1999: 'Geleende tijd'
- 2004: 'Verzamelde verzen'

20472 30-4-04